

Brouci se vracejí, rostliny váhají: Hlavní město již více jak 20 let bojuje proti invaznímu akátu

18.3.2026 - Jana Komrsková | Magistrát hlavního města Prahy

Invaze exotických druhů jsou hlavní hrozbou pro přírodní rozmanitost po celé Zemi. Zejména exotické stromy a keře dokážou zcela změnit podmínky a vytlačit původní rostliny a živočichy. Jednou z nejproblematictějších dřevin je nejen v Česku trnovník akát (*Robinia pseudoacacia*), původně severoamerický strom, který se v Evropě masivně rozšířil ve 20. století. Problém představuje v chráněných územích, odstranit jej ale není jednoduché. Správa národního parku Podyjí a Magistrát hl. m. Prahy patří k prvním institucím, které k jeho systematickému odstraňování přistoupily, a právě v těchto lokalitách se uskutečnil výzkum. Nové výsledky ukazují, že samotné vykácení akátu ještě neznamená návrat původního lesa.

Vědci a ochránci přírody z Česka, Slovenska a Maďarska zkoumali, co se s lesem děje po likvidaci akátu. Zaměřili se na změny v půdě, rostlinném podrostu a sledovali brouky vázané na odumřelé dřevo. Porovnávali původní doubravy, živé akátiny, suché akátiny po aplikaci herbicidu a plochy, kde už byly suché akáty odstraněny.

„Pro hlavní město je nahrazování invazivních dřevin stále prioritou, a to nejen v chráněných územích. Na frekventovaných místech se občas neobejde bez zvýšeného zájmu veřejnosti, jako tomu bylo například v případě pajasanu v Letenské ulici. Proto je výzkum i následná osvěta nesmírně důležitá. Chceme řešit příčinu i důsledky. Současně testujeme nové druhy stromů, které by bezpečně mohly doplnit skladbu dřevin v ulicích a prosperovat i v měnících se klimatických podmínkách. Praha kácením invazivních druhů o své stromy rozhodně nepřijde,“ vysvětluje Jana Komrsková, náměstkyně primátora hl. m. Prahy pro životní prostředí a klimatický plán.

Odbor ochrany prostředí pražského magistrátu se dlouhodobě věnuje likvidaci trnovníku akátu na území metropole, a to především ve zvláště chráněných územích. Likvidaci této invazní dřeviny město řeší již více než 20 let. Od samého počátku přitom využívá nejmodernější metody, jak akát likvidovat, aby byl celý proces skutečně účinný a nebyly ohroženy okolní cenné biotopy (např. nevhodně použitou chemií).

„Akát je užitečný strom. V přírodně cenných lokalitách ale vytlačuje původní, dnes často ohrožené rostliny a živočichy. Nyní napravujeme chybu předků, kteří akát vysazovali v dobré víře bez znalosti jeho nežádoucího vlivu,“ uvádí Jiří Rom, specialista péče o chráněná území z oddělení péče o zeleň na Magistrátu hl. m. Prahy.

„Akát má tendenci se šířit. V Podyjí nejvíc ohrožuje světlé lesy a stepní lokality. Je to skutečný nezmar a jeho likvidace je velmi náročná. V Podyjí máme akátu opravdu hodně a snažíme se jej postupně eliminovat, i když zatím jen z vybraných míst podle stanovených priorit. Samozřejmě nás zajímalo, co se po odstranění akátu děje,“ popisuje Robert Stejskal ze Správy národního parku Podyjí.

Tým z Botanického ústavu a Biologického centra Akademie věd ČR na jedenácti místech v Čechách, na Moravě, na Slovensku a v Maďarsku sledoval, jak rostliny a brouci osidlují plochy po odstranění akátu.

„Půda si akát „pamatuje“ ještě dlouho poté, co zmizí. Akát totiž s pomocí bakterií váže vzdušný dusík a výrazně tak obohacuje půdu o živiny. V podrostu akátin proto převažuje několik běžných druhů, například kopřivy, kterým nadbytek živin vyhovuje. Ty v půdě zůstanou i několik let po jeho odumření nebo odstranění,“ říká Vojtěch Lanta z Botanického ústavu AV ČR, hlavní autor studie. „Nadbytek živin brání návratu původních rostlin. Vegetace sice vykazuje známky zlepšení, ale obnovuje se jen pomalu,“ dodává.

Zcela jinak na změny reagovali brouci. *„Brouků bylo nejméně v živých akátinách. Po odstranění akátu jich výrazně přibýlo a jejich druhové složení se přiblížilo společenstvům původních doubrav,“* doplňuje Lukáš Čížek z Biologického centra AV ČR.

Studie, nedávno zveřejněná v prestižním mezinárodním časopise Journal of Environmental Management, ukazuje, že likvidace invazního akátu je sice nezbytným krokem, ale sama o sobě nestačí. Zatímco živočichové dokážou na změny reagovat poměrně rychle, návrat původní vegetace výrazně zpomaluje „paměť půdy“. Autoři proto doporučují kombinovat odstraňování akátu s dalšími opatřeními, například cíleným výsevem původních druhů, řízenou pastvou nebo v některých případech i odstraněním horní vrstvy půdy. Jen tak je možné dosáhnout dlouhodobé obnovy druhově bohatých a stabilních lesů.

Lanta V, Kozel P, Helclová M, Chlumská Z, Hauck D, Drag L, Littera P, Rom J, Bérces S, Stejskal R, Vadász C, Doležal J, Čížek L (2026). Recovery after extirpation of an invasive tree? Effect of black locust (*Robinia pseudoacacia*) removal on soil, vegetation and saproxylic beetles. Journal of Environmental Management 399:128705. <https://doi.org/10.1016/j.jenvman.2026.128705>

<https://praha.eu/w/brouci-se-vraceji-rostliny-vahaji-hlavni-mesto-jiz-vice-jak-20-let-bojuje-proti-invaznimu-akatu>